

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/80/2020
Identifikačné číslo spisu:	2515204299
Dátum vydania rozhodnutia:	28.04.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:2515204299.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Q.. R. Z., bývajúceho v Z., O. č. XXXX/X, zastúpeného spoločnosťou Oľga Šajdíkova - advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Kašmírska č. 24, IČO: 50157337, proti žalovaným 1/ H. Q. Z., V., a 2/ R. Q., obom bývajúcim v Z., O. č. XXXX/X, zastúpeným spoločnosťou G. Lehnert, k.s. so sídlom v Bratislave, Rajská č. 7, IČO: 31347762, o určenie, že nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 9 C 327/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 17. mája 2016 sp. zn. 26 Co 154/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalované majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou domáhal, aby súd určil, že žalobca a žalovaná 1/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX, správy katastra Z., katastrálne územie Z., rodinný dom súpisného čísla XXXX, situovaný na parcele číslo XXXX/XX a parcele číslo XXXX/XX a garáž situovaná na parcele č. XXXX/XX v podiele 1/1 (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“). Žalobu odôvodnil tým, že so žalovanou 1/ uzatvoril 19. mája 2001 manželstvo, počas ktorého začali spoločne na pozemkoch spornej nehnuteľnosti s výstavbou rodinného domu a garáže. Pozemky, na ktorých bol postavený rodinný dom, boli v čase uzatvorenia ich manželstva vo výlučnom vlastníctve žalovanej 1/, ktorá ich nadobudla ako dar od svojej matky. Rodinný dom a garáž boli skolaudované za trvania manželstva rozhodnutím Okresného úradu v Hlohovci, odbor životného prostredia, oddelenie stavebného poriadku č. OŽP B/00856/2002-LM. Výstavbu rodinného domu a garáže (ďalej len „stavba“) financovali obaja z prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Napriek tomu na liste vlastníctva po dokončení stavby figurovala ako ich vlastníčka výlučne iba žalovaná 1/, nakoľko táto bola aj stavebníkom v zmysle stavebného povolenia z 24. mája 2001. Táto skutočnosť podľa žalobcu nemôže byť na jeho ujmu, ktorý stavbu budoval spolu so žalovanou 1/, svojou bývalou manželkou, ktorých manželstvo zaniklo rozvodom 23. júla 2012. Z dôvodu zhoršenia ich vzájomných vzťahov po ich rozvode, ako aj z dôvodu, že žalovaná 1/ si bola vedomá, že po rozvode sa

žalobca bude domáhať vysporiadania ich BSM, previedla darovacou zmluvou z 21. júna 2011 vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti na žalovanú 2/, na svoju matku. Žalobca túto darovaciu zmluvu považuje za neplatnú z dôvodu, že žalovaná 1/ ako podielová spoluvlastníčka sporných nehnuteľností nemohla sama a bez súhlasu žalobcu previesť vlastnícke právo na žalovanú 2/. Žalobca má na tomto určení naliehavý právny záujem, pretože bez tohto určenia je jeho právne postavenie ako vlastníka neisté a nemôže sa pred súdom domáhať vysporiadania BSM vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam.

2. Okresný súd Piešťany (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. decembra 2014 č. k. 9 C 327/2012 - 251 žalobu zamietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

2.1. V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že žalobca v konaní preukázal existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení [§ 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)]. Navrhovaným určením v porovnaní s existujúcim stavom sa môže právne postavenie žalobcu zlepšiť a uspokojivo odstrániť jeho neistota, nakoľko žalobca so žalovanou 1/, by boli zapísaní ako bezpodieloví spoluvlastníci sporných nehnuteľností, čím by v rámci konania o vyporiadanie BSM do tejto masy patrili aj tieto sporné nehnuteľnosti. Podľa názoru súdu prvej inštancie však žalobca v konaní nepreukázal, že za trvania jeho manželstva so žalovanou 1/, boli sporné nehnuteľnosti nadobudnuté do ich BSM. Výkonaným dokazovaním mal za preukázané, že sporné nehnuteľnosti, ktoré kataster vedie ako vlastníctvo žalovanej 2/, boli síce nadobudnuté za trvania ich manželstva, avšak iba za finančné prostriedky darované žalovanej 1/ jej rodičmi (žalovanou 2/ a jej manželom), teda za prostriedky patriace do výlučného (oddeleného) majetku žalovanej 1/. Sporné nehnuteľnosti preto netvorili a ani netvorila predmet BSM žalobcu a žalovanej 1/.

2.2. Vzhľadom na to žalobu zamietol ako neopodstatnenú. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 a § 151 ods. 7 O.s.p.

3. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 17. mája 2016 sp. zn. 26 Co 154/2015 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

3.1. K odôvodneniu svojho rozsudku uviedol, že vec prejednal v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.) na nariadenom odvolacom pojednávaní (§ 214 ods. 2 O.s.p.), na ktorom doplnil dokazovanie výsluchom procesných strán, ako aj oboznámením listinných dôkazov (§ 213 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok treba považovať vo výroku za správny (i keď na základe iného právneho posúdenia) a potvrdiť ho (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Doplnením dokazovaním považoval za preukázané, že žalobca sa v lete 2011 dozvedel, že žalovaná 1/ darovacou zmluvou z 21. júna 2011 previedla sporné nehnuteľnosti do vlastníctva svojej matky - žalovanej 2/. Ako predbežnú riešil otázku neplatnosti darovacej zmluvy, dôvody jej neplatnosti ale nezistil. Dospel k záveru, že ak žalobcom namietané okolnosti zakladali relatívnu neplatnosť darovacej zmluvy, neprehliadnuteľným bolo, že žalobca sa včas nedovolal jej relatívnej neplatnosti, preto táto otázka nemohla byť predmetom prieskumu odvolacieho súdu. Vychádzajúc z § 40a zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) odvolací súd konštatoval, že relatívna neplatnosť právneho úkonu je založená na vyvrátení domnienke platnosti tohto právneho úkonu; ak oprávnené osoby neuplatnia právo dovolať sa neplatnosti právneho úkonu, hľadá sa na úkon ako na platný, i keď by prípadne bol daný dôvod relatívnej neplatnosti. Na relatívnu neplatnosť súd prihliada len na návrh oprávnenej osoby. Právo dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe (§ 101 Občianskeho zákonníka), ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. V danom prípade nebolo možné priznať účinky dovolania sa relatívnej neplatnosti tomu, že žalobca v žalobe poukázal na zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, než má sám. Samotný odkaz na túto zásadu je nepostačujúci; za nepostačujúci ho treba považovať aj v prípade, že by darovacia zmluva bola relatívne neplatný úkon urobený iba jedným z manželov vo veci nie bežnej, ktorý sa týka majetku v BSM. Účinky dovolania sa relatívnej neplatnosti nebolo spôsobilé vyvolať ani vyjadrenie (námietka) žalobcu (str. 3 žaloby), že „v slovenskom právnom poriadku platí zásada, že nikto nemôže na iného previesť viac práv než má on sám, považuje žalobca darovaciu zmluvu zo dňa 21. júna 2011 uzatvorenú medzi žalovanou 1/ ako darkyňou a žalovanou 2/ ako obdarovanou, ktorej predmetom bol o. i. prevod vlastníckeho práva k rodinnému domu so súpisným číslom XXXX, ktorý sa nachádza v kat. úz. Z., obec Z., okres Z., ktorý je zapísaný na LV č. XXXX Správy katastra Z. a ktorý je postavený na parc. č. XXXX/XX a na parc. č. XXXX/XX a tiež garáže, ktorá sa nachádza v kat. úz. Z., obec Z.,

okres Z., ktorá je zapísaná na LV č. XXXX Správy katastra Hlohovec a ktorá je postavená na parc. č. XXXX/XX, za neplatnú a to z dôvodu, že žalovaná 1/ ako bezpodielová spoluvlastníčka týchto nehnuteľností nemohla sama a bez súhlasu žalobcu previesť vlastnícke právo na žalovanú 2/“ a to i s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky z 22. augusta 1998 sp. zn. 26 Cdo 1336/98. Podľa tohto rozhodnutia zákon ponecháva uplatnenie relatívnej neplatnosti na vôľu osoby dotknutej vadným právnym úkonom, preto ani skutočnosť, že táto osoba si je vady právneho úkonu vedomá a v súdnom konaní na ňu upozorní, ešte neznamená, že sa relatívnej neplatnosti dovoľáva. I v prípade, že by bol právny úkon darovacej zmluvy postihnutý vadou spočívajúcou v tom, že by tento právny úkon vo veci nie bežnej, ktorý sa týka spoločnej veci urobil len jeden z manželov nemožno považovať za dovolanie sa relatívnej neplatnosti len vyjadrenie žalobcu k návrhu, že nikto nemôže na iného previesť viac práv než má on sám ako ani vyjadrenie o neplatnosti darovacej zmluvy z dôvodu, že žalovaná 1/ nemohla sama a bez súhlasu preniesť vlastnícke právo na žalovanú 2/. Preto sa podľa názoru odvolacieho súdu žalobca jasným, určitým právnym úkonom nedovolal relatívnej neplatnosti právneho úkonu do uplynutia premľacej doby (21. júna 2014), žalované uplatnili námietku premľania pre prípad, že by sa žalobca svojím vyjadrením na odvolacom pojednávaní mienil dovoľávať relatívnej neplatnosti tohto právneho úkonu.

3.2. Odvolací súd vzhľadom na to rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý je vo výroku vecne správny, potvrdil (i keď na skutkovom a právnom závere, ktorý je odlišný od súdu prvej inštancie).

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie s tým, že: a/ súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], b/ napadnutý rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

4.1. K procesnej vade konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP došlo podľa jeho názoru v dôsledku nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý dostatočne nevysvetlil dôvody svojho rozsudku. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnom závere, že žalobca sa nedovolal relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy právne účinným spôsobom. Podľa presvedčenia žalobcu sa ale možno dovolať relatívnej účinnosti právneho úkonu aj len žalobou a v nej obsiahnutým tvrdením, z ktorého možno vyvodíť vôľu žalobcu, aby nebol viazaný týmto právnym úkonom. Jeho žaloba takú vôľu vyjadrovala. Odvolací súd náležite nevysvetlil, prečo argumentáciu žalobcu nepovažoval za opodstatnenú a prečo zastával názor, že žalobca sa takto relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy nedovolal.

4.2. Nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vyvodzoval z toho, že odvolacím súdom riešená otázka (to znamená otázka, ako má byť urobené dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, aby vyvolalo právne účinky) nebola ešte v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená. Konkrétne uviedol, že „existuje v rozhodovacej praxi slovenských súdov medzera pokiaľ ide o interpretáciu ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka“. Podľa jeho názoru je jeho dovolanie nielen prípustné, ale tiež dôvodné, lebo napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. K otázke dovolania sa relatívnej neplatnosti pristupoval odvolací súd veľmi formalisticky a účinky dovolania sa relatívnej neplatnosti nepriznal (hoci mal) tomu, že žalobcova určovacia žaloba už sama vo svojej podstate popiera platnosť darovacej zmluvy [pokiaľ by ju totiž považoval za platnú (resp. pokiaľ by sa nedovoľával jej relatívnej neplatnosti), nemohol by sa domáhať určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do BSM]. Okrem vyjadrenia svojej vôle na str. 3 žaloby, žalobca aj na pojednávaní pred odvolacím súdom 17. mája 2016 výslovne poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 19. apríla 2006 sp. zn. 32 Odo 1650/2005, v ktorom sa uvádza, že „Soudní praxe nikterak nevylučuje, že za dovolání se neplatnosti právního úkonu lze považovat tvrzení oprávněného subjektu v žalobě, ze kterého lze dovodit jeho vůli, že nechce být právním úkonem (dohodou) vázán (viz Jehlička O., Švestka J., Škárová M. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 9. vydání. Praha, C. H. Beck 2004, komentář k § 40a, strana 247).“ Touto argumentáciou sa podľa názoru žalobcu odvolací súd nezaoberal, namiesto toho poukázal na iné (staršie) rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky (sp. zn. 26 Cdo 1336/98).

4.3. Z týchto dôvodov žalobca žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania.

5. Žalované vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že dovolanie žalobcu nie je v danom prípade podľa § 420

písm. f/ CSP prípustné, lebo žalobcovi nebolo v konaní znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné oprávnenia. Prípustnosť jeho dovolania nemožno vyvodit' ani z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Otázka, ktorú žalobca v dovolaní označil za dosiaľ dovolacím súdom nevyriešenú, bola už vyriešená v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 211/2009 a 1 Cdo 151/2005. So zreteľom na to žalované žiadali dovolanie zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

6. Senát 3 C Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací na dovolanie žalobcu uznesením zo 17. mája 2017 sp. zn. 3 Cdo 228/2016 (č. l. 372) dovolanie odmietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

6.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že riadiac sa (v čase rozhodovania o dovolaní) platnými právnymi závermi vyjadrenými v rozhodnutí veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (uznesenie z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017), skúmal prípustnosť dovolania žalobcu len podľa ustanovenia § 420 CSP. Nezaoberal sa prípustnosťou jeho dovolania z hľadiska ustanovenia § 421 CSP.

6.2. Namietanú procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP vyriešil s odkazom na zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Podľa jeho názoru v danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutayazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, čoho a akých dôvodov sa žalobca domáhal, čo uvádzali žalované, z ktorých skutočností a dôkazov vychádzal, akými úvahami sa riadil a ako vec právne posúdil. Citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; medziiným uviedol dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k právnemu názoru, že žalobca sa počas plynutia premľacej doby nedovolal relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy spôsobom, (len) ktorý je - podľa právneho názoru odvolacieho súdu - právne účinný. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom vyplývajúcim z § 157 ods. 2 O.s.p. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

6.3. Podstatnú časť dovolacích námietok žalobcu, a to aj v súvislosti s ním tvrdenými procesnými chybami vyhodnotil ako nie namietaný procesný postup, ale právne posúdenie veci. Realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania.

6.4. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

7. Na základe sťažnosti žalobcu Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z 13. marca 2020 sp. zn. II. ÚS 559/2018 - 64 (ďalej len „nález“) konštatoval, že uznesením najvyššieho súdu zo 17. mája 2017 sp. zn. 3 Cdo 228/2016 bolo porušené základné právo žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu ústavný súd toto uznesenie

najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7.1. V odôvodnení nálezu uviedol, že najvyšší súd na námietky sťažovateľa (žalobcu) o nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu pre absenciu primeranej odpovede na ním formulovanú zásadnú námietku o dôvodoch neplatnosti darovacej zmluvy a s tým súvisiacu námietku o jeho formalistickom prístupe primerane nereagoval. Tiež prehliadol, že z pohľadu ťažiskového dôvodu rozsudku odvolacieho súdu sa námietka žalobcu javila ako podstatná, pretože v rámci nej otvoril s odvolacím súdom racionálnu polemiku v otázke naplnenia zákonných dôvodov týkajúcich sa posudzovania otázky (ne)platnosti právneho úkonu a na túto svoju argumentáciu nedostal zmysluplnú odpoveď. Navyše je potrebné uviesť, že uvedená námietka sa bezprostredne dotýkala výkladu § 40a Občianskeho zákonníka, ku ktorému existuje pomerne rozsiahla rozhodovacia prax všeobecných súdov. Ústavný súd ďalej konštatoval, že žalobca uvádzal konkrétne dôvody, z ktorých sa jeho argumentácia o neplatnosti darovacej zmluvy javila ako racionálna, a nedostal na ňu primeranú odpoveď a napriek tomu, že túto svoju argumentáciu predniesol prostredníctvom § 420 písm. f/ CSP do dovolacieho konania, tak najvyšší súd na jeho polemiku s chýbajúcimi dôvodmi rozsudku odvolacieho súdu v zmysle rozumnej odpovede na ním uvádzané argumenty o relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy dostatočným spôsobom nereagoval. V tomto smere preto ústavný súd považoval napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za nepreskúmateľné a zjavne neodôvodnené, keďže najvyšší súd nedal odpoveď na podstatné a relevantné námietky žalobcu uplatnené v dovolaní proti rozsudku odvolacieho súdu. Nad rámec ústavný súd uviedol, že požiadavke na riadne odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (najvyšší súd nevynímajúc) nezodpovedá ani všeobecné súhrnné konštatovanie (napr. „z obsahu spisu“, „obsah spisu“ a pod.) bez dostatočného a presvedčivého odôvodnenia spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými, avšak pre vec podstatnými námietkami strany konania. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu za hranicou ústavnej udržateľnosti. Sumarizácia nedostatkov vo vzťahu k záveru, ku ktorému najvyšší súd v napadnutom uznesení dospel, spôsobuje, že tento záver vyznieva nepresvedčivo a na ujmu sťažovateľa. Tým došlo podľa názoru ústavného súdu zo strany najvyššieho súdu k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Úlohou najvyššieho súdu bude posúdiť všetky námietky sťažovateľa a vo veci opäť rozhodnúť a svoje právne závery riadne a dostatočne odôvodniť.

8. Najvyšší súd je viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Najvyšší súd sa vzhľadom na to (po vrátení veci na ďalšie konanie) opätovne zaoberal prípustnosťou dovolacieho dôvodu žalobcu podľa § 420 písm. f/ CSP, zároveň však aj dovolacím dôvodom žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a to vzhľadom na neskôr prijaté a v čase rozhodovania o dovolaní platné uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018 o prípustnosti kumulácie dôvodov dovolania.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania konkrétne z ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

I.

12. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k žalobcom namietanej procesnej vade.

13.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

13.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

14. Žalobca v dovolaní namieta, že rozhodnutie súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci.

14.1. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

14.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

14.3. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval vo výroku za správne, preto ho i keď na základe iného právneho posúdenia a zisteného skutkového stavu veci v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil a to vzhľadom na doplnené dokazovanie (výsluchom strán konania a listinnými dôkazmi). Odvolací súd sa konkrétne na strane 5. a 6. svojho rozhodnutia podrobne venoval právnomu inštitútu relatívnej neplatnosti právneho úkonu, uviedol dôvody, na základe ktorých dospel k právnomu záveru, že žalobca sa počas plynutia premlčacej doby nedovolal relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy spôsobom, ktorý je podľa právneho názoru odvolacieho súdu právne účinný. Podľa názoru dovolacieho súdu vyššie uvedený rozsah odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom priechiacim sa zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

15. Posudzujúc dovolanie žalobcu podľa obsahu (§ 124 CSP) je zrejmé, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018).

16. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

17. Vzhľadom k prijatému záveru ústavného súdu o porušení základného práva žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyjadrenom v jeho náleze, sa dovolací súd v rozsahu tohto porušenia zaoberal dovolacími námietkami žalobcu týkajúcimi sa nesprávneho právneho posúdenia veci v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP a to vzhľadom aj na v súčasnosti platné právne závery uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018 o prípustnosti kumulácie dôvodov dovolania.

II.

18. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/); ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/); je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

19. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, ktoré neboli dovolateľom v dovolaní nastolené a pomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

20. Žalobca vyvodzuje prípustnosť dovolania konkrétne z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Z obsahu dovolania (§ 124 CSP) vyplýva, že za otázku doposiaľ neriešenú v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považuje otázku „Ako má byť urobené dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, aby vyvolalo

právne účinky ?“. Má za to, že v rozhodovacej praxi slovenských súdov existuje medzera, pokiaľ ide o vyriešenie tejto právnej otázky v „dotknutom rozsahu“ (bod 4.2.), v akom bola vyriešená v rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Odo 1650/2005).

21. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobcom vymedzená právna otázka bola minimálne „v dotknutom rozsahu“ (bod 4.2.) v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky už vyriešená a to konkrétne v rozsudku najvyššieho súdu z 31. augusta 2010 sp. zn. 5 Cdo 211/2009, v ktorom bol prijatý záver: „Zákon pre to, aby nastali účinky tzv. relatívnej neplatnosti právneho úkonu neustanovuje žiadnu formu dovolania sa tejto neplatnosti. Možno tak urobiť i žalobou (vzájomnou) podanou na súde alebo námietkou v rámci obrany proti uplatnenému právu (nároku) v konaní pred súdom.“.

21.1. Na tomto právnom závere zotrvala rozhodovacia prax dovolacieho súdu aj v čase po podaní dovolania žalobcom (po 12. auguste 2018), kedy najvyšší súd vo svojom rozsudku z 25. novembra 2020 sp. zn. 6 Cdo 89/2018 okrem iného konštatoval, že: „Dovolanie sa relatívnej neplatnosti treba považovať za jednostranný výslovný prejav vôle, z ktorého musí byť zrejmé, že relatívna neplatnosť právneho úkonu sa skutočne uplatňuje, a v čom konkrétne vada právneho úkonu, ktorá má za následok neplatnosť, spočíva. Musí sa adresovať druhému účastníkovi (ostatným účastníkom) právneho úkonu alebo všetkým jeho účastníkom, ak ten, kto sa dovoľáva relatívnej neplatnosti právneho úkonu, nie je účastníkom tohto právneho úkonu. Právne následky dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu nastávajú okamihom dôjdenia tohto prejavu vôle do dispozičnej sféry buď druhému účastníkovi alebo ak sa dovoľá relatívnej neplatnosti tretia osoba, všetkým účastníkom právneho úkonu.“; „Zákon pre to, aby nastali účinky tzv. relatívnej neplatnosti právneho úkonu neustanovuje žiadnu formu dovolania sa tejto neplatnosti. Možno tak urobiť i žalobou (vzájomnou žalobou) podanou na súde alebo námietkou v rámci obrany proti uplatnenému právu (nároku) v konaní pred súdom.“

21.2. V nadväznosti na tieto závery dovolací súd považuje za potrebné pripomenúť tiež prijaté závery najvyššieho súdu vo vzťahu k náležitostiam právnych úkonov a to konkrétne vyjadrené v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2016 sp. zn. 5 Cdo 429/2014, v ktorom sa okrem iného uvádza: „Náležitosťou každého právneho úkonu musí byť samozrejme aj vôľa smerujúca k uskutočneniu tohto úkonu. K tomu, aby bol úkon platný a vyvolal právne následky, je nevyhnutné, aby vôľa bola bezvadná, teda mala zákonom požadovanú kvalitu v podobe jej slobody, vážnosti, určitosti a zrozumiteľnosti. Vôľa konajúceho subjektu musí zahŕňať nielen rozhodnutie k učeniu právneho úkonu, ale aj predstavu o reálnom obsahu úkonu, vrátane jeho právnych následkov. Iba v takomto prípade je možné hovoriť o znaku „vážnosti“ vôle konajúceho subjektu.“; „Vzhľadom k tomu, že vôľu nie je možné objektívne skúmať, o jej obsahu svedčí len jej vonkajšia manifestácia, teda jej prejav, ktorým konajúci subjekt urobí svoju vôľu rozpoznateľnú pre okolie. Vonkajší prejav vôle potom v súhrne s konkrétnymi okolnosťami, za ktorých bol urobený, dáva v prípade pochybností odpoveď na otázku, či úkon bol urobený vážne a či konajúca osoba skutočne chcela vyvolať účinky, ktoré s takýmto prejavom vôle spácha.“

22. Z týchto dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že žalobca v dovolaní nedôvodne tvrdí, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

III.

23. Dovolací súd z dôvodov vyššie uvedených odmietol neprípustné dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c/ CSP.

24. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.